

drage Rusland, der, saaledes som jeg bemærkede før, blev forbigaaet af den højtærede Socialminister, idet han med ligefrem bemærkelsesværdig Blufærdighed undgik at fremhæve Rusland, skønt det dog staar som en af Socialiseringens Mønsterlande, som et Foregangsland.

Der var imidlertid i Ministerens Omtale af det nuværende Samfunds Mangler et højt interessant Moment, idet han fremholdt det Spild af Tid og Kræfter, som fremkommer ved — tillad mig at benytte Ministerens egne Ord — unyttig Geskæftighed, ved de utallige Mellemlid, ved den Hær af Agenter, som følger i den saakaldte frie Konkurrencens Spor. Hvis Ministeren ikke havde skyndt sig at tilføje, at alt dette refererede sig til Annoncering og Reklamering o. s. v., kunde man være fristet til at tro, at han ligesom i en Vision havde forudset Virkningerne af sine egne mange sociale Lovforslag, thi det synes at være et Særkende for dem alle, at de unægtelig vil medføre en Masse unyttig Geskæftighed, skabe utallige Mellemlid, Agenter, Forretningsførere, nye Embedsmænd og Kommissionsmedlemmer som i Lovforslaget om Lærlingeloven, Bedriftsraadsmedlemmer som i Lovforslaget om Bedriftsraad o. s. v. Men for Resten har dette Billede ogsaa Interesse i anden Henseende, thi det dækker næsten Ord til andet de Beretninger, man hører fra rejsende, der kommer hjem fra Rusland, særlig fra Moskva, som er den russiske Statssocialismes Central. Blomstring i Produktion og Handel er der i Sandhed ikke meget af for Tiden, men derimod beretter de rejsende, at der virkes med uhyre Geskæftighed og Travlhed overalt i Moskva, Folk render frem og tilbage, der skrives paa Maskine efter en Maalestok, som hidtil er ukendt, der udveksles Skrivelser, Betænkninger o. s. v., i det hele taget er der myndret frem utallige Agenter og Mellemlid alle sammen i Sovjetbureaukratismens Tjeneste. Saadan tror jeg, det gaar overalt, hvor Statsindgreb forsøges. Jo mere Erhvervslivet sygner hen, jo mere blomstrer Statskontorerne op. Jeg vil spørge, om vi ikke husker noget i den Retning fra vore egne Erfaringer i Krigens Dage? Jeg tror, man skal være forsigtig med at paadutte det nuværende Samfund alt for megen unyttig Geskæftighed — bevares, denne Samfundsordning er ingenlunde ideel, mangt og meget halter, det indrømmer vi frivillig, men der er ingen Tvivl om, at vil man lave det værre endnu, vil man lave alle disse Forhold endnu grellere, da skal man blot gaa ad den Vej,

som den højtærede Socialminister her peger paa, nemlig Socialiseringens Vej.

Den anden Grundfejl ved det kapitalistiske Samfund, som den højtærede Minister fremdrog; var, at Arbejderne var skilt fra Arbejdsmidlerne, fra selve Ejendomsretten til Produktionsmidlerne. Jeg tror, man har Lov til at sige, at fremsat paa denne Maade indeholder denne Paastand en uhyre Overdrivelse og er i høj Grad ukorrekt. Intetsteds er Arbejderne i den Grad afgørende skilt fra Arbejdsmidlerne, fra Produktionsmidlerne som netop i Sovjetrusland, som jeg tror, de vil være det i ethvert marxistisk Samfund. Det er en Skavank, vi alle kan se, og hvis Alvor jeg tror, vi alle erkender, at man i det nuværende Samfund ikke er naaet frem til mere ideelle Lønssystemer, men paa den anden Side har just det nuværende Samfund en stor Fordel fremfor det socialistiske, Ejendomsretten netop til Produktionsmidler ligger aaben for den dygtige, for den, der kan og vil være selvstændig, for den, der kan og vil have dem i sin Haand. Vi er her inde paa et Spørgsmaal om den moderne Industris Struktur og dens Opbygning; jeg skal komme tilbage til dette Forhold for Danmarks Vedkommende senere; jeg skal blot allerede her fremhæve, at ikke mindst i Danmark er Industri og Haandværk — Industri er jo kun Haandværk i det store, i alt Fald saaledes som vi kender den her i Landet — af saa demokratisk Opbygning, at vi alle ved, at for hver stor Virksomhed findes der i Hundredevis af mindre, smaa og ganske smaa Værksteder, som byder den rigeste Adgang for enhver, der har det rette Stof i sig, til at begynde for sig selv, til just at komme i det intime Forhold til sit Arbejde, til Produktionsmidlerne, som den højtærede Minister ganske fraskriver det nuværende Samfund og den Ordning, vi bygger paa, den Ordning, den højtærede Minister vil reformere saa indgribende ved sit Lovforslag.

I øvrigt trænger Ministerens Udtalelser paa dette Omraade i høj Grad til Korrektiver. Med hele den næsten enestaaende Udvikling af Akkordløn-Systemet, som vi kender i dansk Industri og Haandværk, er det en ganske utilgivelig Overdrivelse at fremstille det saaledes, som om Arbejderne ikke er interesserede i deres Arbejde; selvfølgelig maa der være en Begrænsning af Fortjenesten ogsaa ad den Vej, men det er urigtigt, naar den højtærede Minister fremstillede det saaledes, at det kun var takket være Fagorganisationernes Magt, at Arbejderne var blevet sikret imod, at Akkord-